



สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

Fact Sheet

หมวดเครื่องสำอาง



เลือกเครื่องสำอางอย่างไร...ให้ปลอดภัยจากสารเคมี

สุขอนันต์ เบิกบาน
กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้เครื่องสำอาง มีให้เห็นตามข่าวอยู่บ่อยครั้ง บางรายถึงขั้นเสียโฉม หน้าตาพังยับเยิน เพียงเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงเชื่อคำโฆษณาโอ้อวดเกินจริง เช่น ใช้แล้วผิวจะขาวขึ้นได้ภายใน 7 วัน ผ่านการทดสอบทางการแพทย์แล้วว่าไม่ระคายเคือง/ไม่แพ้ แม้ผิวที่บอบบาง เป็นต้น บางรายใช้ในระยะเวลาแรก ๆ เหมือนจะเห็นผลหน้าขาวทันใจ แต่พอใช้ไปสักระยะหรือหยุดใช้น้ำกลับแดงคล้ำ ไหม้ดำ สุดท้ายก็บานปลายถึงขั้นเสียโฉม สาเหตุเกิดจากเครื่องสำอางเหล่านี้ มีส่วนผสมของสารอันตรายที่ห้ามใช้ในเครื่องสำอางผสมอยู่ ซึ่งมีผู้ผลิตบางรายลักลอบใส่เพื่อให้เครื่องสำอางของตนใช้แล้วเห็นผลชัดเจน รวดเร็ว แต่สารดังกล่าวหากใช้ไปนาน ๆ ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ เช่น ผิวหน้าระคายเคือง หน้าดำคล้ำ เป็นฝ้าถาวร ถึงขั้นเสียโฉมดังที่ตกเป็นข่าว หากไม่อยากรักษาหน้าพัง เรามีสาระดี ๆ มาฝาก ติดตามอ่านกันได้เลยค่ะ



รายการวัตถุที่ห้ามใช้ในเครื่องสำอางในประเทศไทย

ตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2551 เรื่องกำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง สารห้ามใช้ในเครื่องสำอางที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ประกาศห้ามใช้

มีทั้งสิ้น 1,253 รายการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่ม ได้แก่ โลหะต่างๆ สารที่เข้าข่ายเป็นยา เช่น สารปฏิชีวนะ (Antibiotics) เป็นต้น **ฮอร์โมนส์** เช่น เอสโตรเจน (Oestrogens) เป็นต้น สารที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค พืชสมุนไพรบางชนิด สีย้อมผม สีบางชนิด สารแต่งกลิ่นหอม สารเสพติด (Narcotics, natural and synthetic) สารก่อมะเร็ง เช่น ไดออกเซน (Dioxane) ไนโตรซามีน (Nitrosamine) เป็นต้น สารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ และสารพิษ

เครื่องสำอางที่ตรวจวิเคราะห์พบวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางเหล่านี้ จะจัดเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือขาย จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตัวการที่ทำให้หน้าพัง



เครื่องสำอางที่มักก่อให้เกิดปัญหากับผู้ใช้งาน ส่วนใหญ่มีส่วนผสมของสารอันตรายที่ อย. ประกาศห้ามใช้เป็นส่วนผสมดังที่กล่าวมาแล้วนั้น แต่จะมีสารอันตรายอยู่ 3 รายการที่ผู้ผลิตมักลักลอบใส่ในเครื่องสำอางมากที่สุด และ อย. ตรวจพบอยู่เสมอ ได้แก่ สารประกอบของปรอท สารไฮโดรควิโนน และกรดเรติโนอิก หรือกรดวิตามินเอ ซึ่งทั้ง 3 รายการนี้ จะก่อให้เกิดอันตรายดังต่อไปนี้

สารประกอบของปรอท ทำให้เกิดอาการแพ้ ผื่นแดง ผิวน้ำดำ ผิวนางลง เกิดพิษสะสมของสารปรอท ทำให้ทางเดินปัสสาวะอักเสบ และไตอักเสบ

สารไฮโดรควิโนน เป็นสารที่ออกฤทธิ์ช่วยลดการสร้างเมลานินหรือเม็ดสีในผิวหนัง เคยได้รับอนุญาตให้ใช้ในครีมแก้ฝ้า แต่หลังจากปี 2539 ก็ห้ามใช้สารนี้ เพราะผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผสมสารไฮโดรควิโนนรักษาฝ้าเป็นเวลานานๆ มักเจอปัญหาผิวน้ำระคายเคืองจนเกิดเป็นด่างขาวหรือในบางรายอาจจะทำให้ผิวน้ำคล้ำขึ้น และกลายเป็นฝ้าถาวรที่ไม่อาจรักษาให้หายขาดได้

กรดเรติโนอิก (กรดวิตามินเอ) ทำให้หน้าแดง แสบร้อนรุนแรง เกิดการอักเสบ ผิวน้ำลอกอย่างรุนแรง และเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์

จนถึงขณะนี้ อย. ได้ดำเนินการประกาศภาพและชื่อ เครื่องสำอางที่มีสารอันตรายไปแล้วทั้งสิ้นกว่า 600 รายการ โดยสามารถเข้าไปตรวจสอบรายชื่อเครื่องสำอางอันตรายดังกล่าวได้ที่ www.fda.moph.go.th เลือก “เครื่องสำอาง” และ “เครื่องสำอางอันตราย”

ฉลาดเครื่องสำอางและการโฆษณา

ปัจจุบันเรามักพบปัญหาการโฆษณาเครื่องสำอาง 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การโฆษณาที่กล่าวอ้างสรรพคุณเกินความเป็นเครื่องสำอาง เช่น โฆษณาว่าสิวแห้ง ฝ้าจางหาย

2. อ้างอิงผลจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เช่น โฆษณาว่าผ่านการทดสอบทางการแพทย์แล้วว่าไม่ระคายเคือง/ไม่แพ้แม้ผิวที่บอบบาง แต่ไม่ได้บอกให้ผู้บริโภคทราบเงื่อนไขที่ผู้ทำการทดลองควบคุมไว้

3. การโฆษณาที่กำหนดระยะเวลาในการได้รับผลหลังใช้เครื่องสำอาง เช่น ใช้แล้วผิวจะขาวขึ้นภายใน 7 วัน

4. การโฆษณาที่นำเสนอความจริงเพียงบางส่วน เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณภาพ มาตรฐานของเครื่องสำอาง เช่น ระบุว่า เป็นเครื่องสำอางที่ผ่าน อย. แล้ว ซึ่งตามที่กฎหมายกำหนด การที่แจ้งว่าผ่าน อย. แล้ว เป็นเพียงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ชื่อที่อยู่ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้า เพื่อให้ได้รับฉลากภาษาไทยไปใช้กับผลิตภัณฑ์ต่อไป แต่ไม่ได้รับรองในส่วนของการโฆษณาแต่อย่างใด ดังนั้นผู้บริโภคจึงไม่ควรซื้อเครื่องสำอางเพียงเพราะคำโฆษณา ทั้งนี้ตามกฎหมาย ผู้ที่จะผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางจะต้องมาจดแจ้งกับ อย. และแสดงฉลากภาษาไทย ดังนั้นฉลากเครื่องสำอางจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเป็นผู้จัดทำขึ้น ใครเป็นผู้ผลิต/นำเข้า หากใช้แล้วเกิดอันตรายจะได้ติดต่อหาผู้รับผิดชอบได้ ซึ่งเครื่องสำอางทุกรายการต้องมีฉลากภาษาไทย ถึงแม้จะเป็นสินค้านำเข้าจากต่างประเทศก็ต้องจัดทำฉลากภาษาไทยมาปิดที่ขวด/กล่อง เพื่อให้คนไทยได้อ่านเข้าใจ ซึ่งผู้ผลิตจะต้องแสดงฉลากที่มีส่วนสำคัญดังตัวอย่าง

ตัวอย่างฉลากเครื่องสำอาง

ชื่อเครื่องสำอางและชื่อทางการค้า

ประเภทหรือชนิดของเครื่องสำอาง

ชื่อสารทุกชนิดที่ใช้เป็นส่วนผสม

วิธีใช้

คำเตือน(ถ้ามี)

ปริมาณสุทธิ

สถานที่ตั้งของผู้ผลิต

สถานที่ตั้งของผู้นำเข้า

เดือน ปีที่ผลิต

เดือน ปีที่หมดอายุ (กรณีเครื่องสำอางที่มีอายุการใช้น้อยกว่า 30 เดือน)

เลขที่แสดงครั้งที่ผลิต

การเลือกใช้เครื่องสำอาง...อย่างปลอดภัย

1. ควรซื้อเครื่องสำอางจากร้านที่มีสถานที่จำหน่ายที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน เพราะหากมีปัญหาจะได้สามารถติดต่อกลับได้
2. ซื้อเครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ที่ระบุสาระสำคัญครบถ้วน ได้แก่ ชื่อ ประเภทของเครื่องสำอาง ส่วนประกอบ ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้า เดือนปีที่ผลิต วิธีใช้ และ ปริมาณสุทธิ เป็นต้น
3. หากจะใช้เครื่องสำอางชนิดใดเป็นครั้งแรก ก็ควรทดสอบการแพ้ก่อนใช้ด้วยการทาผลิตภัณฑ์นั้นในปริมาณน้อยที่บริเวณท้องแขน หรือบริเวณตักหู แล้วทิ้งไว้ 24-48 ชั่วโมง หากไม่มีความผิดปกติ ใด ๆ เกิดขึ้น ก็แสดงว่าใช้เครื่องสำอางนั้นได้ค่ะ
4. ปฏิบัติตามวิธีใช้ที่ระบุไว้ และใช้ด้วยความระมัดระวังตามคำแนะนำที่ระบุไว้ที่ฉลากอย่างเคร่งครัด
5. หากใช้เครื่องสำอางใดแล้วมีความผิดปกติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ครั้งแรก หรือใช้มาระยะหนึ่งแล้วก็ตาม ต้องหยุดใช้ทันที และถ้าหยุดใช้แล้วอาการยังไม่ดีขึ้น ก็ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร เพื่อค้นหาสาเหตุ และทำการรักษาให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป
6. เมื่อใช้เครื่องสำอางเสร็จแล้ว ควรปิดภาชนะบรรจุให้สนิทเพื่อป้องกันการปนเปื้อน
7. เก็บเครื่องสำอางไว้ในที่แห้ง เย็น ไม่ถูกความร้อนหรือแสงแดด เพราะความร้อนหรือแสงแดด จะทำให้เครื่องสำอางเสื่อมคุณภาพเร็วกว่าที่ควรค่ะ
8. ห้ามเติมสารใด ๆ ลงในเครื่องสำอาง ยกเว้นกรณีที่ระบุไว้ที่ฉลาก เพราะจะทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลงไป เกิดการปนเปื้อนจากสารอื่น ๆ รวมทั้งเชื้อโรคด้วยค่ะ
9. อย่าใช้เครื่องสำอางร่วมกับผู้อื่น เพราะอาจติดเชื้อโรคได้
10. หากเครื่องสำอางมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นสี กลิ่น หรือความข้น อย่าไปเสียดายนะคะ ให้ทิ้งไปเลย เพราะแสดงว่าเครื่องสำอางนั้นเสื่อมคุณภาพแล้วนั่นเอง

อย่าหลงเชื่อโฆษณาเครื่องสำอางเกินจริง ผู้บริโภคควรใช้หลัก อย่าหลงเชื่อง่าย
อย่าหวั่นตรวจสอบ ต้องอ่านฉลาก สอบถามผู้รู้
ตรวจสอบสินค้า/เงื่อนไขให้แน่ชัด ประกอบการพิจารณาก่อนเลือกซื้อนะคะ

ข้อมูลอ้างอิง

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2551 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง
2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2551 เรื่อง กำหนดชื่อและปริมาณของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง
3. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พ.ศ. 2552 เรื่อง ชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 2)
4. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พ.ศ. 2551 เรื่อง ชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุขและประกาศคณะกรรมการเครื่องสำอาง

